

АСОЦИАЦИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА СОФИЯ

**Приоритети и насоки за
работа през 2026 г.**

През 2026 г. Асоциация за развитие на София продължава да надгражда постигнатото в 5 основни направления:

НАПРАВЛЕНИЕ „ОБЩНОСТИ НА ЗНАНИЕ И ИНОВАЦИИ“

През 2026 г. АРС ще продължи да тества и внедрява иновативни решения за градски предизвикателства и здравеопазване чрез участие в европейски консорциуми и изпълнение на стратегически проекти. Основен акцент ще бъде финалната фаза на проект **Be Ready**, включително организирането на първия международен Климатичен фестивал в България и надграждане на пилотни решения като климатичното убежище „Веслец 55“.

Паралелно с това ще се развива проект ENACT чрез тестване на платформа с изкуствен интелект за оценка на екологичния риск и подготовка на клинично изследване в партньорство с водещи медицински и технологични организации. Ще бъде финализиран и представен проект INSPIReNov с иновативен финансов модел за енергийна ефективност на домакинствата.

АРС ще продължи да подкрепя дейности и инициативи на Столична община чрез участие в събития, работни групи и експертни процеси, насочени към устойчивото развитие на града.

- **Решения на градски проблеми.** През 2026 г. продължаваме работата по проект **Be Ready** (Стратегия за устойчивост, подготовка и намаляване на последиците от градските топлинни острови), който навлиза в своята заключителна фаза. Целта на проекта бе да подобри възможностите за борба с изменението на климата в Дунавския регион, като се прилагат екосистемни подходи. Новаторският подход на проекта – „зелена акупунктура“ – ще позволи на партньорите – както градове, така и изследователски, технологични и бизнес организации, да предприемат основани на контекста, целенасочени, малки по обем, но ефективни мерки за справяне с топлинните острови в критичните градски райони. Градските пилотни проекти, създадени през 2025 г. тестваха решения в три области: „зелена акупунктура“ (интервенции чрез растителност), „бяла акупунктура“ (иновативни повърхности и материали) и „синя акупунктура“ (иновативно използване на водните ресурси). През 2026 г. АРС ще организира първият за България международен КЛИМАТИЧЕН ФЕСТИВАЛ, на който ще бъдат представени резултатите от проекта. АРС е водещ партньор на консорциум с 19 партньора от 12 държави. По този проект бе създадено първото за България КЛИМАТИЧНО УБЕЖИЩЕ чрез трансформация и облагородяване на изоставения и опасен двор на ул. „Веслец“ 55.

- **Здравеопазване.** АРС продължава работата си по проект **ENACT**. Проектът е фокусиран върху връзките между факторите на околната среда, замърсителите и човешкото здраве. Проектът цели да постигне клинично, технологично и икономическо краткосрочно и дългосрочно въздействие, насочено към местните и регионалните заинтересовани страни чрез разработване на най-съвременна оценка на експозомния риск от околната среда, за прогнозиране, наблюдение и предотвратяване на риска от остри и хронични здравословни състояния на хронични съдови и неvasкуларни незаразни заболявания. През 2026 г. предстои тестване на съвременна платформа с изкуствен интелект, базирана на оценка и анализ на екологичния риск. Платформата ще обработва данни и ще предоставя прогнози с цел предотвратяване на въздействието на експозомния риск за развитието на хронични съдови и несъдови незаразни болести (НЗБ). Предстои провеждане на клинично изследване в партньорство с „Виртех“ ООД, Биотехнологичния и здравен клъстер, както и УМБАЛСМ „Н.И.Пирогов“. **Период на провеждане на проспективното изследване:** 1.07.2026 – 31.12.2027. **Обхват:** 360 пациенти (доброволци) с основни заболявания: първични хронични сърдечно-съдови заболявания (ИБС/СН от ИБС) и вторични заболявания (АХ, диабет, дислипидемия, пушене). Изключват се пациенти със специфики в начина на живот и тежки хронични състояния, освен предварително дефинирани първични и вторични диагнози, които биха могли негативно да нарушат спазването на протокола за проспективно изследване на ENACT. **Инструменти за събиране на данни:** 1) преносим сензор за параметри на околната среда; 2) преносим сензор за физиологични данни; 3) въпросник за начин на живот и състояние на заболяването.
- Приключваме работата по проект Проектът **INSPIReNov** (Иновативни финансови продукти за подкрепа на повишаването на енергийната ефективност на домакинствата), който цели да разработи и създаде иновативни финансови продукти като работещо решение за финансиране на енергийната ефективност на домакинствата в България на пазарен принцип. През 2026 г. Ще бъде представен създаденият по проекта пазарен финансов модел с участието на потенциални ползватели.
- **Подкрепа за събития и дейности на СО:** Участие в събития и работни групи по покана на СО и СОС.

НАПРАВЛЕНИЕ „АКТИВНО ГРАЖДАНСТВО“

През 2026 г. АРС ще продължи да развива София Лаб като водещо пространство за иновации, съвместно създаване и тестване на решения, включително чрез разширяване на партньорствата в европейската мрежа ENOLL и прилагане на устойчив бизнес модел. Ще бъде надградена дейността на климатичното убежище „Веслец 55“ и Бюрото за интеграция и социални иновации, чрез разработване на дългосрочни концепции за развитие и укрепване на партньорствата.

АРС ще продължи да подкрепя младежки инициативи като Академия за визионери чрез менторство и домакинство, както и да засилва участието си в европейски мрежи и международни проекти. Основен фокус ще бъде устойчивото развитие на създадените пространства и утвърждаването на София като град на иновациите, активното гражданство и международното сътрудничество.

- **СофияЛаб и европейската мрежа на живите лаборатории ENOLL:** Продължаваме да развиваме СофияЛаб като пространство за тестване, представяне на иновативни решения и прототипи (хакатони и състезания), дебати, обучения, място което насърчава гражданската енергия и я фокусира да търси съвместно решаване на градски проблеми. Важна стъпка за устойчивото развитие и разширяване дейността на СофияЛаб е прилагане на плана за бизнес развитие на пространството и развитие на партньорствата в европейската мрежа за живи лаборатории ENOLL.
- **Климатично убежище „Веслец 55“:** Развитие на създаденото през 2025 г. ново пространство за граждански инициативи. Разработване на правила и бизнес план за неговото устойчиво развитие.
- **Бюро за интеграция и социални иновации:** Бюрото отвори врати през септември 2021 г. и предоставя услуги чрез основно партньорство от 4 организации и експертизата на още 15. През 2026 г. ще продължим да поддържаме тази услуга, заедно с партньорите от Български червен кръст и Пазари „Възраждане“. На основата на опита и постигнатото до сега планираме разработване на дългосрочна концепция за развитие на пространството и представяне на доклад в Столичен общински съвет.
- **Академия за визионери:** Програмата се организира от Дирекция „Спорт и младежки дейности“ на СО. Екипът на АРС подкрепя инициативата, чрез домакинство и менторство.
- **Европейски мрежи и партньорства:** активно участие и съвместни инициативи и проект с членове на международните мрежи, в които членува АРС.

НАПРАВЛЕНИЕ „ЗЕЛЕНА СОФИЯ“

През 2026 г. ще продължи активната работа с местни и европейски партньори по проекти за устойчиво развитие, с фокус върху въздуха, мобилността, отпадъците и зелената система, както и финализиране на проект 100KTREES. Ще бъдат развивани пилотни решения и прилагани поведенчески подходи за повишаване на ефективността на публичните политики и информираността на гражданите, включително чрез подобряване на платформата waste.sofia.bg.

Паралелно с това ще се оказва експертна подкрепа на Столична община чрез участие в стратегически инициативи и работни групи, развитие на проекти като „Парк Лозенец“ и линейния парк по Владайска река, както и подготовка на нови проектни предложения за европейско финансиране.

- Продължаване на работата с местни и европейски партньори по проекти, свързани с устойчивото развитие.
- Развиване на пилотни инициативи в приоритетните направления: въздух, градска мобилност, събиране и третиране на отпадъци, зелени практики в културата, достъпност и развиване на зелените площи.
- Приключване на проекта 100KTREES и финален отчет.
- Подкрепа на Столична община в изпълнението на основна цел “Подобряване на процесите и системите за разделно събиране и рециклиране на отпадъците”, заложен в Управленската програма на кмета на Столична община за периода 2023–2027, а именно в частта, касаеща мерките за информираност на гражданите по отношение на общинската система за управление на отпадъците.
- Внедряване на концепцията за поведенческа наука в пилотни проекти като техника, използвана за публични нужди, и в частност – подпомагане на Столична община в популяризирането на мерки в сектор отпадъци, транспорт, въздух и др.
- Съдействие, при нужда, на Столична община за актуализиране на платформата waste.sofia.bg и превръщането ѝ в основен източник на информация за гражданите по темата с отговорното и устойчиво изхвърляне на отпадъците.

- Продължаване на дейностите на работната група по проект "Парк Лозенец" и нови модели за реализирането на зелените клинове. Координация на инициативата с кмета на София и "Визия за Витоша". Обвързване и с концепцията за опазване на зелените клинове. Продължаване на партньорството ни със CityParks Alliance и други експерти в областта.
- Участие в работни групи по теми, свързани с устойчивото управление на отпадъците.
- Обвързване на темите за устойчивото развитие и културния календар на столицата. Разработване на наръчник за зелени политики в културните индустрии.
- Участие в работната група по проект "Пътят към 0" – Стратегия на Столична община за постигане на нулев недостиг на места в детските градини и яслите в София до края на 2027 г.
- Участие в подготовката на конкурса за реализиране на линеен парк край Владейска река.
- Подготовка на проектни предложения за кандидатстване за финансиране по програмите на ЕС, съвместно с нови или дългогодишни партньори.
- Участие в работни групи към СО.

НАПРАВЛЕНИЕ „УСТОЙЧИВА МОБИЛНОСТ“

По това направление работят заедно екипа на APC и екипа на „Зелена София“. През 2026 г. екипите на APC и „Зелена София“ ще продължат да развиват устойчиви решения за градска мобилност, с фокус върху разширяване на проекта за училищни автобуси и разработване на пилотни „училищни улици“ като мярка за повишаване на безопасността и качеството на градската среда.

Паралелно с това ще разработваме нови проекти и привличаме европейско финансиране, като проектът, с който кандидатствахме през 2025 г. SAFE-MICRO, насочени към внедряване на интегрирани, базирани на данни подходи за подобряване на пътната безопасност и намаляване на риска за уязвимите участници в движението. За 2026 г. планираме:

- Развиване на проекта за училищни автобуси чрез разширяване на вече съществуващите маршрути и включването на още училища в проекта. Провеждане на допълнителни проучвания.
- Разработване на пилотен проект за „училищни улици“ пред училищата, като надграждане на проект „Автобуси до училищата на територията на Столична община“.
- Разработване на проекти и привличане на европейско финансиране. През 2025 г. разработихме и кандидатствахме с проект SAFE-MICRO, който предлага преход от фрагментирани и реактивни подходи към безопасността към интегрирана рамка за управление, базирана на доказателства, в областта на активната мобилност и микромобилността. Вместо да се фокусира върху отделни технологии или изолирани интервенции, проектът следва научнообоснован подход, който съчетава хармонизирано генериране на данни, тестване в реални условия и задълбочена оценка на въздействието, с цел подпомагане на информираното вземане на решения от страна на градовете и публичните власти. Визията на SAFE-MICRO не е насочена към създаване на готови пазарни продукти, а към генериране на надеждни научни доказателства, валидирани методологии и практически насоки, които да позволят на градовете системно да намаляват както реалния, така и възприемания риск за уязвимите участници в движението, в пълно съответствие с Рамката на ЕС за пътна безопасност и инициативата Vision Zero.

НАПРАВЛЕНИЕ „КУЛТУРА, ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА“

- **КУЛТУРА и ТУРИЗЪМ:** Политики в сферата на културата: АРС продължава да работи в партньорство с Дирекция „Култура“ на СО и граждански организации за развиване на политиките за култура в града, на базата на опита на нашия екип в разработването на Стратегията за култура на СО 2023 – 2033 г. През 2026г. за четвърта поредна година подкрепяме провеждане на национално представително проучване за ДОСТЪП ДО КУЛТУРА в партньорство с година „Фабрика за идеи“ и „Обсерватория по икономика на културата“. В партньорство с дирекция „Култура“ на Столична община работим по създаване на обновени инструменти за развитие, мониторинг и подкрепа на културата на територията на Столична община“ в изпълнение на проект, финансиран от Европейския съюз – NextGenerationEU, Национален план за възстановяване и устойчивост “Ново поколение местни политики за култура за големи общини”. Дейностите включват: 1) Разработване на План за действие 2026–2028, базиран на целите и приоритетите на Стратегията за развитие на културата в София 2023 – 2033, чрез актуализация на съществуващи и въвеждане на нови инструменти на СО за развитие и подкрепа на културата. 2) Анализ на прилагането на Стратегията през 2023–2024 чрез събиране и анализиране на количествени и качествени данни за ефективността на финансовите инструменти на СО за подкрепа на културата за 2023–2024 г., с фокус върху постигането на целите и задачите на Стратегията. 3) Изготвяне на система от индикатори за измерване приноса на културата към икономическото и устойчиво развитие на София. Адаптиране целите на устойчиво развитие и индикаторите на ЮНЕСКО. 4) Пилотно внедряване на индикатори: Провеждане на онлайн проучване сред 200 културни организации в различни сфери, с цел тестване и събиране на обратна връзка относно приложимостта на разработената система от индикатори. 5) Аналитичен доклад с данни от проведеното изследване. 6) Разработване на Наръчник, Устойчивото развитие и приносът на културата – наръчник с препоръки за зелени политики в културните събития. Включително преглед и анализ на добри практики от България и чужбина. Анализ на нормативната уредба и на изискванията по програма Календар на културните събития на СО.

Академия за мениджъри в културата: Създадена през 2013 г. Академията прилага нови методи за подкрепа на мениджъри в културата. Чрез различни партньорства включително с мрежата на чуждите културни институти в България EUNIC осигуряваме допълнително финансиране и чужда експертна помощ. През 2026 г. Академията продължава да подкрепя обученията в сферата на културата (разработване на проекти по европейски програми) и майсторски класове.

Туризъм: Проект CRAFT-TOUR има за цел да свърже сектора на културното наследство на Европа с устойчиво развитие на туризма, създавайки нови възможности за занаятчии, малки и средни предприятия и местни общности. Чрез насърчаване на иновациите, дигитализацията и трансграничното сътрудничество, проектът ще засили устойчивостта на занаятчийския сектор, като същевременно обогати туристическото предложение на Европа с автентични и висококачествени преживявания.

ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА: Отговорна наука и изследвания за работещи иновации. Темата за науката и иновациите, ориентирани към решаване на конкретни проблеми продължаваме с проект SYNCLUSIVE. Проектът въвежда иновативен, интегрален и интердисциплинарен системен подход за стимулиране на включването на уязвими групи на пазара на труда чрез прилагане на подхода ENGINE. През 2026 г. Проектът навлиза във своята финална фаза, когато планираме обобщаване на постигнатите резултати и надграждане на модела ENGINE в подкрепа на уязвими хора и тяхното връщане на пазара на труда.

Подкрепа за събития и дейности на СО:

- 1) Участие в заседания и дейности на Творческия съвет на програма „Култура“, СО.
- 2) Участие в други събития и работни групи по покана на СО и СОС.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

/ДВЕТОМИР ПЕТРОВ/